

1974 FEB 1

Népszabadság

550.34

Jelentéktelen volt a tegnapi földrengés

Beszélgetés a Földrengésjelző Intézet vezetőjével

Szerdáról csütörtökre virradó éjjel, néhány perccel éjfél előtti Budapesttől délre gyenge földrengés volt. Az ország erről a rádió hajnali műsorából értesült, és a hír — érthetően — nagy érdeklődést, sőt izalmat keltett, hiszen nem szoktunk hozzá a földrengésekhez, éppen mert hazánk messze fekszik a rengéses övezetektől, és az ilyesmi ritka esemény.

Már a kora délelőtti órákban megnyugtató hírt sugárzott a rádió: a rengés igen gyenge volt és semmi kárt nem okozott.

A Sashegy oldalában, húsz méter mély, dolomitréteg borította barlanglaboratóriumban működnek a Földrengésjelző Intézet, teljes és hivatalos nevén a Magyar Tudományos Akadémia Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézete (Sopron) Földrengésvizsgálati Observatóriumának műszerei. Az observatórium vezetőjétől, dr. Bisztricsány Ede tudományos osztályvezetőtől, a műszaki tudományok doktorától kértünk felvilágosítást.

— A ma éjszakai földrengés erőssége a 12 fokú Mercalli—Sieberg-skála szerint 3-as volt, energiája a Richter-skálán mérve 2-es magnitúdójú. A hármas erősség azt jelenti, hogy a rengést a szabadban szinte senki nem veszi észre, még épületekben is inkább csak a magasabb emeleteken néhány érzékeny ember, kár pedig nem keletkezik. A rengés a fővárostól délre, observatóriumunktól 11 kilométer távolságban pattant ki. A földmozgás az observatóriumban akkora volt, hogy néhány ezredmilliméterre mozdult meg a talaj — körülbelül ekkora mozgást észlelünk akkor is, ha egy megrakott teherautó elrobog a ház előtt.

— Összehasonlítva az emlékezetes 1956. januári dunaharaszti

földrengéssel: mennyivel volt az erősebb?

— A dunaharaszti rengés 8-as erősségű volt, de a különbséget jobban érzékeltethetem a magnitúdók különbségével. A dunaharaszti rengés 5,6 magnitúdójú volt. Ne téveszsen meg azonban senkit a 2 és az 5,6 közötti látzólag csekély különbség, mert ezen a skálán egy fok ötvenszeres energianövekedést jelent, tehát a dunaharaszti földrengésnél felszabadult energia a mostaninak kerekken százötvenezeresére volt.

— A sashegyi observatóriumon kívül hol figyelik még hazánkban a földmozgásokat?

— Sopronban, a Mátrában Piszkestetőn és végül Jósvalfőn működik a mienkhez hasonló observatórium. Mind a négy helyen szeizmográfok mérik a földmozgásokat és önműködő berendezések éjjel-nappal feljegyzik az eredményeket.

— A tegnapi földrengésről ön hogyan értesült?

— Körülbelül éjjel negyed egy lehetett, amikor a rádióból felhívtak és beszámoltak a hozzájuk érkezett jelentésekről. A kapott információkból úgy ítéltem, hogy a rengés erőssége hármas, legfőképpen négyes lehet, vagyis semmi féle kárra nem kell számítani, aggodalomra és izalomra nincsen ok. Lehet, hogy némelyeknek ez a közlésem tudományosan nem eléggé megalapozottnak tetszik, azonban annak, aki két évtizede foglalkozik szeizmológiával, az ilyen becslés nem nehéz feladat.

— Nem kellett volna megnézni a műszereket? És voltaképpen miért nincs ügyelet éjszaka a Földrengésjelző Intézetben?

— A műszereket persze megnézhettük volna, de ez nem változtat a helyzeten. Éjszakai ügye-

let a mi intézetünkben — amely egy kutatóintézetnek az egyik osztálya — nincs. Igaz, a rádió szerkesztőjének erről mondtam valami olyasmit, hogy „ezt talán meg lehetne beszélni az Akadémia főtitkárával”, de véleményem szerint állandó éjszakai ügyeletre nemcsak anyagi keretünk nincs, de szükség sincs rá. A földrengések előrejelzése ma még lehetetlen, bármennyire kívánatos lenne is ez. Ha komoly — úgy értem: károkat okozó — rengésről értesülünk, amúgyis azonnal berohannak az intézetbe, hogy az illetékes szerveknek tájékoztatást tudjunk nyújtani a rengés magnitúdójáról. Kisebb rengéseknél ennek semmi értelme nem volna; ott ezt elegendő később megadni.

Befejezésül még Magyarország földrengés-veszélyeztetettségéről kérdeztem dr. Bisztricsány Edét.

— Magyarország, mint ez köztudott, nem tartozik a földrengéses területek közé — hangzott a válasz. — A legutóbbi száz év adatai szerint olyan, nyolcas erősségű rengésre, mint a dunaharaszti volt, körülbelül húszévenként számíthatunk. Gyengébb, hatos erősségű rengés, amikor több házban beomlik a kémény, általában öt-hat évenként várható. Ilyen rengés, mint a mostani, általában évenként kettő is előfordul, de van, hogy csak két évenként egyszer jelzik műszereink. Ezeknek a műszereknek az érzékenységét pedig hadd érzékeltetem azzal, hogy még a föld alatti kísérleti nukleáris robbantások közül is, az egészen gyengeket kivéve, a legtöbbet regisztrálják.

P. G. P.

*

Csütörtökön délelőtt fél 12-kor újabb, de az előbbinél is gyengébb földrengés volt.